

การปกครองในระบอบประชาธิปไตยในยุคโลกาภิวัตน์ (Democracy in the Age of Globalization)

นายกรพจน์ อัครวินวิจิตร¹

บทคัดย่อ

สาระสังเขป

ปัจจุบันเป็นยุคที่เทคโนโลยีด้านต่างๆมีความเจริญก้าวหน้ามากขึ้นทุกวัน ส่วนหนึ่งเป็นเพราะระบบการติดต่อสื่อสาร ที่มีผลให้การรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ สามารถส่งต่อถึงกันได้ในเวลาอันรวดเร็วทั่วทุกมุมโลก ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างคนต่างชาติ ต่างภาษา เกี่ยวกับความรู้ทางด้านต่างๆ เช่น วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สังคมและวัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง กฎหมาย นานาประเทศสามารถติดต่อสื่อสารเพื่อทำความเข้าใจในเรื่องต่างๆ ได้หลากหลาย เราจึงเรียกยุคของการติดต่อสื่อสารอย่างไร้พรมแดน ไร้ขีดจำกัดนี้ว่า “ยุคโลกาภิวัตน์” (Globalization) โลกาภิวัตน์ เป็น กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมระดับโลก โดยครอบคลุมถึงการเปลี่ยนแปลงขนาดใหญ่ที่มีผลกระทบต่อวิถีการดำรงชีวิตของประชาคมโลกทุกด้าน การที่โลกกลายเป็นหนึ่งเดียวทางด้านข้อมูลข่าวสารนี้ ส่งผลโดยตรงถึงด้านการเมือง(Globalization of Politics) อย่างมีอาจหลีกเลี่ยงได้ กล่าวคือ ในอดีต ระบบการเมืองของประเทศต่างๆทั่วโลก ต่างมุ่งเน้นไปที่ความพยายามที่จะผดุงไว้ซึ่งความมั่นคงและความมั่งคั่ง ความผาสุกของประชชน การพิทักษ์รักษาสิ่งแวดล้อมรวมทั้งสิทธิมนุษยชนที่อยู่ภายใต้อำณัติเขตแดนของตน แต่ด้วยสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงทางด้านนิเวศน์ การฉีกกำลังกันทางด้านเศรษฐกิจระดับโลก รวมทั้งแนวโน้มของกระแสโลกาภิวัตน์ทางด้านอื่น ได้ส่งผลให้กิจกรรมทางการเมืองขยายตัวสู่ระดับโลกตามไปด้วย ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ระบบการเมืองจำต้องปรับตัวให้สูงกว่าระดับประเทศ ด้วยการแผนยุทธศาสตร์ระดับโลก อาทิเช่น การสถาปนาสหภาพยุโรป(European Union- EU) หรือกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund) หรือ ธนาคารโลก (World Bank) หรือ องค์การการค้าโลก (World Trade Organization) แน่นนอนว่าในฐานะที่ประเทศไทยเป็นหนึ่งในประชาคมโลก เป็นประเทศสมาชิกในองค์การสหประชาชาติ สังคมไทยจึงจำเป็นต้องมีการปรับตัวด้านต่างๆ เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลกเช่นกัน

¹ ศ.บ. (ธรรมศาสตร์) บธ.ม. (University Of Southern California, U.S.A) , กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน.

รายงานฉบับนี้จึงมีวัตถุประสงค์มุ่งนำเสนอเพื่อทำความเข้าใจ “ประชาธิปไตยในยุคโลกาภิวัตน์” โดยเฉพาะของประเทศไทยในหลากหลายมิติ เช่น ความหมายของคำว่า “ยุคโลกาภิวัตน์” ความหมายที่แท้จริงของคำว่า “ประชาธิปไตย” หลักการต่างๆที่กำหนดไว้ในยุคปัจจุบัน เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้ศึกษานำไปประยุกต์ใช้ได้จริงในสถานการณ์ปัจจุบัน

คำสำคัญ

ยุคโลกาภิวัตน์ ประชาธิปไตย หนึ่งคนหนึ่งเสียง ฉันทานุมัติ

บทนำ

ในปัจจุบันสังคมทั่วโลกมีการติดต่อสื่อสารกันได้อย่างทั่วถึงไม่ว่าจะเป็นการติดต่อระหว่างคนในภูมิภาคต่างๆ ในการแลกเปลี่ยนทางเศรษฐกิจหรือวัฒนธรรม หรือแม้กระทั่งในทางการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยของแต่ละประเทศในยุคสมัยใหม่ จนสามารถเรียกได้ว่าโลกไร้พรมแดนที่ข้อจำกัดทางภูมิศาสตร์ไม่สามารถเป็นอุปสรรคของการติดต่อสื่อสารและแลกเปลี่ยนระหว่างกันอีกต่อไป ทั่วโลกเรียกยุคสมัยนี้ว่า ยุคโลกาภิวัตน์ จากกรณีดังกล่าวมีประเด็นที่น่าสนใจคือรูปแบบการปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยเฉพาะของประเทศไทย ซึ่งประเทศไทยเองก็ถือเป็นประเทศหนึ่งในโลกที่ใช้ระบอบการปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2475 กระทั่งปัจจุบันล่วงเลยมาถึงปีพุทธศักราช 2559 เป็นระยะเวลาเกือบ 84 ปี ได้กำหนดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเลือกผู้นำประเทศ โดยจัดให้มีการเลือกตั้งผ่านมาแล้วทั้งหมด 27 ครั้ง มีการปฏิวัติ รัฐประหาร ยุบสภา ด้วยกันหลายครั้ง แต่ไม่ว่าจะอย่างไรก็ตามประชาชนก็ยังเป็นส่วนที่สำคัญที่สุดอยู่แน่นอน แต่มีเรื่องที่น่าสนใจว่ารัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศที่กำหนดให้มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยนั้น ได้มีการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้ทันสมัยกับกาลเวลาที่ผ่านไป ซึ่งทิศทางจะเป็นไปอย่างไรต่อจากนี้นับว่าเป็นเรื่องที่น่าสนใจค้นคว้า และตีความอย่างยิ่ง

1. ความหมายของยุคโลกาภิวัตน์

นักวิชาการได้บัญญัติศัพท์ โลกาภิวัตน์ (Globalization) ขึ้นใช้เมื่อประมาณ 60 กว่าปีมานี้ ซึ่งมีความหมายต่างนานาๆ ยกตัวอย่างเช่น

โลกาภิวัตน์ คือ “ปรากฏการณ์ที่มีความสัมพันธ์ทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นในโลก ได้ถูกเปลี่ยนรูปหรือแปลงเข้าหากันอย่างใกล้ชิดมากขึ้น ทั้งในด้านของการรับรู้และการกระทำในเรื่องราวต่างๆอย่างที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน เรื่องหรือประเด็นต่างๆ ที่

เกิดขึ้นในที่ซึ่งห่างไกลมากและข้ามพรมแดนของรัฐชาติ สามารถถูกรับรู้และมีผลต่อตัวเราอย่างรวดเร็วโดยมีเทคโนโลยีการสื่อสารเป็นตัวช่วย” (เอก ตั้งทรัพย์วัฒนา 2554: 121)

โลกาภิวัตน์ คือ “การทำให้ความสัมพันธ์ทางสังคมในระดับโลกเข้มข้นมากขึ้น และความสัมพันธ์ที่เข้มข้นขึ้นนี้จะเชื่อมโยงระยะห่างในลักษณะที่สิ่งที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นจะเกิดขึ้นจากอิทธิพลของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นที่ไกลออกไป ในทางตรงข้ามเหตุการณ์ในท้องถิ่นอาจจะมีผลกระทบต่อที่อยู่ไกลออกไปด้วย” (Giddens 1990: 64)² ความเป็นมาของโลกาภิวัตน์สามารถย้อนกลับไปได้ตั้งแต่ยุคที่มีการเดินเรือล่องสำเภาไปมาระหว่างภูมิภาคต่างๆ ทำให้มนุษย์ตระหนักว่าบนโลกใบนี้ไม่ได้มีเฉพาะตัวเราและเผ่าพันธุ์ของเราเท่านั้น หนังสือเกี่ยวกับโลกาภิวัตน์หลายๆเล่มได้พูดถึงการเดินทางเรือของ Christopher Columbus ว่าเป็นการเดินทางที่บุกเบิกให้เกิดกระแสโลกาภิวัตน์ขึ้นในยุคต่อมา อย่างไรก็ตามในประเทศจีนประมาณปี ค.ศ.1405 ก่อนการเดินทางเรือของ Columbus 40 ปี ขุนนางจีนชื่อ Zheng He หรือ San Bao ได้รับมอบหมายจากพระมหาจักรพรรดิ Cheng Zu ให้เดินทางด้วยขบวนเรือที่มีความยาวถึง 440 ฟุต และกว้างถึง 180 ฟุต ลูกเรือ 200 คน และมีห้องพักให้ผู้โดยสารถึง 1,000 คน นับเป็นขบวนเดินเรือที่ยิ่งใหญ่และทันสมัยที่สุดในยุคนั้น Zheng He ได้เดินทางไปสร้างความสัมพันธ์กับประเทศต่างๆ ได้แก่ ดินแดนในแถบอินโดนีเซียในยุคปัจจุบัน เยเมน อิหร่าน เมคคะ และโซมาเลีย เพราะฉะนั้นเราอาจกล่าวได้ว่าแท้จริงแล้วผู้ที่บุกเบิกการเดินทางข้ามภูมิภาคและทำให้เกิดสภาวะโลกไร้พรมแดน คือ Zheng He นั่นเอง

อย่างไรก็ตามในยุคต่อมา ได้เกิดกระแสการล่าอาณานิคม การแสวงหาดินแดนเพื่อตั้งถิ่นฐานใหม่ๆเพื่อแสวงหาทรัพยากรและแรงงานทาสของชาติตะวันตก กระแสดังกล่าวได้ทำให้เกิดสภาวะโลกาภิวัตน์ขึ้นในระดับหนึ่ง ตัวอย่างเช่น ในประเทศไทยยุคสมเด็จพระนารายณ์มหาราช (ประมาณศตวรรษที่ 15) เราได้เริ่มติดต่อกับพวกโปรตุเกสและฝรั่งเศส ซึ่งพยายามเข้ามาแผ่อิทธิพลในภูมิภาคเอเชีย ไทยต้องอาศัยความสัมพันธ์ทางการทูตกับชาติตะวันตกหลายชาติเพื่อถ่วงดุลอำนาจระหว่างต่างชาติเหล่านี้ในประเทศของตัวเองเพื่อให้พ้นจากภัยของการครอบงำ อย่างไรก็ตามในระยะต่อมาไทยเริ่มหันมามีความสัมพันธ์กับประเทศจีนและอินเดียมากขึ้นและมีการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมระหว่างกันเกิดขึ้นด้วย

กระนั้นก็ตามเรายังไม่สามารถกล่าวได้อย่างเต็มที่ว่าการที่ Zheng He เดินเรือระหว่างภูมิภาคหรือการที่ Columbus ออกแสวงหาดินแดนใหม่ หรือการที่ไทยเริ่มติดต่อกับต่างชาติ เป็นเหตุการณ์ที่ทำให้เกิดยุคโลกาภิวัตน์ขึ้นปรากฏการณ์ต่างๆเหล่านี้เป็นเพียงร่องรอยที่ชี้ให้เห็นว่าโลกไม่ได้แยกกันเป็นส่วนๆอย่างเด็ดขาด แต่เชื่อมโยงกันทุกๆส่วน และสามารถติดต่อระหว่างกันได้ในระดับหนึ่งภายใต้ข้อจำกัดของระยะทางและเวลา ปรากฏการณ์ที่เรียกว่าโลกาภิวัตน์นั้นเป็น

² มานิตา หนูสวัสดิ์, โลกาภิวัตน์ทางสังคมและวัฒนธรรม [Online], Available: http://www.social.flas.kps.ku.ac.th/file_upload/03751112_11.pptx [3 พฤษภาคม 2559].

ปรากฏการณ์ของโลกไร้พรมแดนที่มีความถี่สูงจนผู้คนตระหนักได้ถึงสภาวะไร้พรมแดนที่เกิดขึ้นอยู่รอบตัวดังที่ได้กล่าวไว้แล้วในตอนต้น ตัวอย่างเช่น การที่เรารู้สึกคุ้นเคยกับวัฒนธรรมตะวันตก ประหนึ่งว่าสิ่งต่างๆเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมของเราเอง ไม่ว่าจะเป็นในด้านการแต่งกาย ดาราภาพยนตร์ นักร้อง ฯลฯ ทั้งๆที่เราอาจไม่เคยเดินทางออกนอกประเทศเลย แต่ความคุ้นเคยกับวัฒนธรรมประเพณีเหล่านี้เป็นผลจากสื่อที่เราได้รับรู้รับชมผ่านทางทีวี หนังสือ และผ่านผู้ที่เดินทางเข้าและออกจากสังคมหนึ่งไปสู่อีกสังคมหนึ่ง ปรากฏการณ์ดังกล่าวเป็นปรากฏการณ์ที่กระแสโลกาภิวัตน์ได้กลายเป็นกระแสที่บอวลอยู่รอบตัวเราตลอดเวลา จนเรารู้สึกคุ้นเคยและไม่ได้สังเกตเห็นว่าเป็นความผิดปกติแต่ประการใด แต่กลับรู้สึกว่าเป็นเรื่องชีวิตประจำวันปกติของทุกคนแทน

การที่กระแสโลกาภิวัตน์กลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตผู้คนในยุคปัจจุบันนั้น มีสาเหตุมาจากหลายปัจจัย ดังนี้

- ปัจจัยหลักประการแรก ได้แก่ ภาวะทันสมัย (Modernization) ภาวะทันสมัยเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคม จากสังคมประเพณีนิยมที่มีรูปแบบการยังชีพที่เรียบง่าย เช่น ทำเกษตรกรรมเพียงพอกินในครัวเรือนหรือแลกเปลี่ยนระหว่างกันภายในชุมชนหรือต่างชุมชน ค่านิยมและวัฒนธรรมต่างๆเป็นแบบจารีตนิยม ที่ไม่ได้ให้ความสำคัญกับตัวบทกฎหมายมากไปกว่าวิถีที่ชุมชนหรือสังคมนั้นๆยึดถือมานับตั้งแต่บรรพกาล เช่น การตกลงข้อขัดแย้งภายในชุมชนโดยผู้อาวุโสไม่ว่าจะเป็นความขัดแย้งในเรื่องทรัพย์สิน การทำร้ายร่างกาย หรือเรื่องชู้สาว โดยมีแนวคิดและค่านิยมที่ชุมชนยึดถือและถือปฏิบัติมาตลอดเป็นแนวทางในการตัดสินข้อพิพาทนั้นๆ ไปสู่สังคมแบบเมืองและสังคมอุตสาหกรรม ซึ่งไม่ได้เกี่ยวข้องกับเฉพาะเรื่องของเศรษฐกิจและเทคโนโลยีเท่านั้นแต่ยังเกี่ยวกับรูปแบบการดำเนินชีวิตในสังคมอุตสาหกรรม ซึ่งมีความสัมพันธ์กับเรื่องของเศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรมด้วย

- ปัจจัยประการที่สองที่กระตุ้นให้เกิดกระแสโลกาภิวัตน์ ได้แก่ กระบวนการเหตุผลนิยม (rationalism) ซึ่งเป็นผลพวงของภาวะทันสมัย กระบวนการเหตุผลนิยมเป็นกระแสที่ยืนยันการคิดหรือความรู้ที่อยู่บนพื้นฐานของเหตุผล โดยจะยอมรับเฉพาะเรื่องหรือการศึกษาต่างๆที่สามารถอธิบายได้ด้วยเหตุผล แนวคิดแบบเหตุผลนิยมยึดถือว่าความจริง (truths) เป็นสิ่งที่มีความเป็นตรรกะที่สามารถอธิบายความเป็นเหตุเป็นผลด้วยปัญญา ไม่ว่าจะเป็ความจริงในศาสตร์ใดๆก็ตาม อาทิเช่น ในเรื่องของวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ จริยศาสตร์ หรือ อภิปรัชญาก็ตาม ความสำคัญของเหตุผลนิยมและภาวะทันสมัยที่มีต่อกระแสโลกาภิวัตน์ คือ การที่ภาวะทันสมัยหรือการเปลี่ยนแปลงสังคมจากประเพณีนิยมไปสู่สังคมอุตสาหกรรมเป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านความรู้ กระบวนการคิด ซึ่งไม่ได้เปลี่ยนแปลงเฉพาะในเรื่องของอุตสาหกรรม กระบวนการผลิต เทคโนโลยี หรือความรู้ด้านวิทยาศาสตร์เท่านั้น แต่ยังเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ของผู้คนในสังคมในด้านต่างๆพร้อมๆกัน เช่น ด้านการบริหารจัดการ ด้านการแสวงหาความรู้ ด้านศิลปะ และศาสตร์ต่างๆ

ตัวอย่างของแนวคิดแบบเหตุผลนิยมในด้านศิลปะได้แก่สถาปัตยกรรมในยุคนี้ที่เน้นสาระการใช้ประโยชน์ (Functional) ความเรียบง่าย (Simplicity) และไม่อนุญาตให้มีความงามที่ไม่มีเหตุผลมารองรับ เป็นต้น

การเปลี่ยนกระบวนทัศน์ในด้านต่างๆของสังคมพร้อมๆกันนี้ ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสังคมอย่างมาก อาทิเช่น การเปลี่ยนแปลงในเรื่องการบริหารจัดการในองค์กร การเปลี่ยนแปลงในด้านการคำนวณและศาสตร์ต่างๆ ทำให้สังคมเจริญก้าวหน้าทางวัตถุและเปลี่ยนสังคมแบบลัทธิจักรจากสังคมประเพณีนิยมไปสู่สังคมอุตสาหกรรมได้อย่างรวดเร็ว และความเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วนี้นี้ไม่สามารถจำกัดตัวอยู่ในพื้นที่ที่มันกำเนิดขึ้นเท่านั้น แต่ขยายผลออกไปยังสังคมข้างๆและแพร่กระจายออกไปอย่างรวดเร็วด้วยเทคโนโลยีและความจำเป็นของระบบเองที่จำเป็นต้องพึ่งพิงปัจจัยภายนอกมารองรับการขยายตัวของมันเอง

ลักษณะเด่นของสังคมในยุคโลกาภิวัตน์ (เต็มรูปแบบ) คือ เป็นสังคมที่มีวัฒนธรรมประเพณีเดียว (Universal Culture) ที่อาจมีลักษณะขัดแย้งในตัวของมันเอง คือ ไม่มีความกลมกลืนกันกับประเพณีเดิมๆ มีแนวโน้มที่อาจมีความแตกแยกกัน มีหลายศูนย์กลางและมีความสับสนในตัวเอง ไม่มีศูนย์กลางของการปกครอง ยอมรับในบริบทความแตกต่าง ไม่สามารถคาดเดาหรือทำนายเหตุการณ์ทางสังคม ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในพื้นที่ที่ห่างไกลและความผิดปกติในเหตุการณ์อื่นๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้

การที่โลกาภิวัตน์มีความเป็นสังคมที่มีวัฒนธรรมประเพณีเดียวนั้น หมายถึง สภาวะโลกรั้วพรหมแดน ได้ทำให้เกิดการติดต่อสื่อสารกันจนเกิดแบบแผน และพัฒนาไปสู่การดูเสมือนว่ามีวัฒนธรรมร่วมกันระหว่างคนจากส่วนต่างๆของโลก อย่างไรก็ตามลักษณะดังกล่าวนี้ยังเป็นเพียงลักษณะในอุดมคติเท่านั้น ในปัจจุบันการสื่อสารที่ไร้พรหมแดนสมบูรณ์แบบนี้ยังไม่เกิดขึ้น ทั้งนี้เพราะยังมีคนอีกหลายๆส่วนในสังคมที่ไม่สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีและการสื่อสารเช่นนี้ได้ ไม่ว่าจะเกิดจากการขาดทักษะในการใช้เครื่องมือหรือเกิดจากการขาดแคลนทรัพยากรก็ตาม

ลักษณะเด่นอีกประการหนึ่งของโลกาภิวัตน์ คือ มีแนวโน้มที่จะมีการแบ่งแยกกันแบบภูมิภาคนิยม (Regionalism) มีหลายศูนย์กลาง และมีความสับสน ลักษณะดังกล่าวเกิดขึ้นเพราะโลกมีวิวัฒนาการและประวัติศาสตร์อันยาวนานก่อนเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ สังคม ณ ที่ต่างๆทั่วโลกมีวัฒนธรรมเฉพาะเป็นของตนเองซึ่งเป็นรากฐานของชีวิตของผู้คนที่ไม่อาจลอบออกไปง่ายๆ การที่สังคมต่างๆต้องเข้าสู่ยุคโลกไร้พรหมแดนและเผชิญกับความหลากหลายของค่านิยมและแนวคิดที่แตกต่างไปจากของตนเองโดยสิ้นเชิง ในด้านหนึ่งอาจทำให้คนกลุ่มหนึ่งลดความสำคัญในการยึดถือค่านิยมของตนเองลง แต่ในอีกด้านหนึ่งก็อาจทำให้คนในสังคมนั้นหันกลับมายึดมั่นกับประเพณีดั้งเดิมมากขึ้น ดังเช่น การเกิดขึ้นของกลุ่ม fundamentalists ในศาสนาต่างๆทั่วโลก เป็นต้น ลักษณะของกลุ่มต่างๆเหล่านี้จะปฏิเสธวัฒนธรรมสมัยใหม่ และหันกลับมาเคร่งครัดกับระเบียบประเพณีดั้งเดิม โดยถ้าเป็น

กลุ่มศาสนาจะยึดถือตามตัวอักษรในคัมภีร์ หรือบางทีอาจปฏิบัติเคร่งครัดยิ่งกว่าที่ระบุไว้ในคัมภีร์เสียอีก ในสังคมไทยกลุ่มสันตโศกอาจจัดอยู่ในกลุ่มนี้ได้ นอกจากนั้นกลุ่มมุสลิมที่ยึดติดเชื่อชาติแบบหัวรุนแรงในตะวันออกกลางก็อาจจัดอยู่ในกลุ่มนี้ได้เช่นกัน รวมถึงภูมิภาคต่างๆที่มีข้อตกลงในภูมิภาคตัวเอง เช่น กลุ่มยุโรป กลุ่มอเมริกา กลุ่มเอเชีย เป็นต้น

การที่โลกเข้าสู่ภาวะไร้พรมแดนและมีการสื่อสารที่ไร้ขอบเขตดังกล่าว นอกจากทำให้เกิดวัฒนธรรมสากลขึ้นประการหนึ่ง และทำให้โลกได้มองเห็นความแตกต่างทางวัฒนธรรมที่เป็นปัจจัยพื้นฐานของสังคมต่างๆทั่วโลกอีกประการหนึ่งแล้วนั้น ยังทำให้อำนาจในการปกครองหรืออำนาจของรัฐบาลที่เคยควบคุมพื้นที่แบบเบ็ดเสร็จในดินแดนของตนเองลดลงไปด้วย การออกกฎหมาย กฎเกณฑ์ปฏิบัติต้องยึดตามแนวทางสากล จึงทำให้ดูเหมือนไม่มีศูนย์กลางของการปกครอง ทั้งนี้เพราะอำนาจทางการเมืองในการควบคุมความคิดของผู้คนไม่ได้อยู่ในมือของรัฐใดรัฐหนึ่งอีกต่อไป เพราะประชาชนทั่วโลกมีอิสระในการแสวงหาความรู้หรือตอบสนองความอยากรู้อยากเห็นอย่างเสรี จนบางครั้งแม้เป็นเรื่องที่ละเมิดต่อสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น รัฐก็ไม่สามารถเข้าควบคุมได้อย่างเด็ดขาด ตัวอย่างของกรณีต่างๆเหล่านี้ ได้แก่ การส่งภาพแอบถ่ายต่างๆไปเผยแพร่ในเว็บไซต์ หรือทำเป็นจดหมายเวียนอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่สามารถจะเข้าควบคุมบริหารจัดการได้ เป็นต้น

ความหลากหลายของความคิดและความหลากหลายของช่องทางแสวงหาความรู้หรือตอบสนองความอยากรู้อยากเห็นดังกล่าวทำให้สิ่งที่ผู้คนในสังคมเคยยึดถือเป็นมาตรฐานในการควบคุมพฤติกรรม ซึ่งเราเรียกว่า บรรทัดฐานโลกใหม่ (New World Order) หมายถึง วิธีประชาจารีต และกฎหมายต่างๆ ที่เคยใช้ได้ผลในรัฐต่างๆ ลดความศักดิ์สิทธิ์ลง ผู้คนมีแนวโน้มจะยอมรับในความแตกต่างระหว่างกันได้มากขึ้น ค่านิยมหรือแนวคิดที่เคยถูกปฏิเสธหรือต่อต้านในอดีตได้รับการยอมรับมากขึ้น รวมถึงการยึดถือความสุขทางวัตถุเป็นเป้าหมายสูงสุดของชีวิต และการปฏิเสธหลัก คำสอนในศาสนาหรือการแสดงตนเป็นบุคคลไม่มีศาสนากลายเป็นสิ่งปกติที่เพิ่มมากขึ้นในทุกๆ สังคม³

2. ผลกระทบของยุคโลกาภิวัตน์ในทางการเมือง

ความสัมพันธ์การเมืองระดับโลกมีการแผ่ขยายและมีความเข้มข้นมากยิ่งขึ้น แสดงให้เห็นได้จากการเติบโตและขยายตัวของกระบวนการประชาธิปไตยอย่างรวดเร็ว เช่น การขยายบทบาททางการเมืองของประชาชน การเรียกร้องสิทธิและเสรีภาพต่างๆ และการเกิดขบวนการและกลุ่มทาง

³ วิชาวี เอ็มมวรมธ, Globalization [Online], Available: <http://arts.kmutt.ac.th/ssc260/doc/Globalization1.doc> [10 พฤษภาคม 2559].

สังคมมากมายทั้งในระดับประเทศและระหว่างประเทศ ประเด็นเรื่องอธิปไตยเหนือดินแดน การเพิ่มขึ้นของบทบาทองค์กรระหว่างประเทศ และความเป็นไปได้ในการเกิดการปกครองระดับภูมิภาคและระดับโลก

กระแสโลกาภิวัตน์ส่งผลกระทบต่อสังคมโลก อันนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ดังนี้

ความเป็นท้องถิ่นนิยม (Localism) กระแสโลกาภิวัตน์ สร้างความรู้สึกชาตินิยมระดับท้องถิ่น เต็มโตแทนที่อุดมการณ์ชาตินิยม รัฐชาติแตกย่อยสลายตามชาติพันธุ์และลักษณะเฉพาะ เชื้อชาติที่มีรากฐานที่เล็กกว่าชาติ กลายเป็นกลุ่มลัทธิชาตินิยมใหม่ (Neo-Nationalism) ซึ่งได้ก่อตัวเป็นรัฐชาติที่มีรากฐานแห่งความเป็นชาติหรือเผ่าพันธุ์ที่แน่นแฟ้นกลมกลืนกันยิ่งขึ้น ปัญหาความขัดแย้งทางเชื้อชาติเหล่านี้มักเชื่อมโยงกับความสำคัญของท้องถิ่น เนื่องจากสังคมยุคโลกาภิวัตน์เป็นโลกยุคข่าวสาร ซึ่งประชาชนในท้องถิ่นรับรู้ข้อมูลอย่างรวดเร็วได้จากสื่อมวลชน เป็นการปลุกจิตสำนึกของประชาชนในท้องถิ่น ให้รู้จักรักษาและหวงแหนทรัพยากรภายในท้องถิ่นของตนเพิ่มมากขึ้น การรับรู้ข้อมูลทำให้ทราบผลดีผลเสียที่รัฐบาลกลางดำเนินการ ยุคโลกาภิวัตน์จึงเป็นยุคแห่งการตรวจสอบรัฐบาลกลางที่มีความแตกต่างทางเชื้อชาติซึ่งตักตวงผลประโยชน์จากท้องถิ่น จึงมักถูกต่อต้านอย่างรุนแรง ถ้าหากเป็นเชื้อชาติเดียวกัน รัฐบาลที่ไม่คำนึงถึงความเดือนร้อนของประชาชนในท้องถิ่นก็ย่อมถูกต่อต้านอย่างรุนแรงเช่นเดียวกัน

บทบาทของสถาบันและกลุ่มทางการเมือง สถาบันทางการเมืองที่มีอยู่เดิมได้แก่ พรรคการเมือง รัฐบาล ฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายตุลาการ แต่ในยุคโลกาภิวัตน์ได้เกิดสถาบันการเมืองใหม่เพิ่มขึ้นเป็นกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ กลุ่มเฉพาะกรณีเกิดขึ้นมาก เช่น กลุ่มสิทธิสตรี กลุ่มองค์กรเอกชน กลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ กลุ่มต่างๆ ที่เกิดขึ้นใหม่เหล่านี้เป็นชัยชนะของปัจเจกชน ทำให้แต่ละกลุ่มมีความเป็นอิสระในการเรียกร้องตามความต้องการของตน มีการเคลื่อนไหวของกลุ่มอยู่ตลอดเวลา มีการเรียกร้องให้ปฏิรูปทางการเมืองและสังคมเพื่อให้เกิดความมั่นคงทางการเมืองและผู้นำทางการเมืองที่มองการณ์ไกล สังคมโลกปัจจุบัน นอกจากรัฐชาติเป็นตัวแสดงที่สำคัญแล้ว ยังมีตัวแสดงอื่นๆ ที่มีบทบาทโดดเด่น เช่น องค์กรระหว่างประเทศ บริษัทข้ามชาติ องค์กรเอกชน ตัวแสดงเหล่านี้จะมีบทบาทมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์กรระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นองค์การรวมประเทศสมาชิกจากทั่วโลก ที่จะมาร่วมปรึกษาหารือรักษาผลประโยชน์ร่วมกัน ⁴

⁴ บ้านจอมยุทธ, *วิวัฒนาการและโลกทัศน์ของแนวคิดยุคใหม่* [Online], Available:

http://www.baanjomuyut.com/library_2/extension-3/worldview_of_the_modern_age/05.html [10 พฤษภาคม 2559].

3. ยุคโลกาภิวัตน์กับการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทย

ความหมายของประชาธิปไตย

คำว่า ประชาธิปไตย เป็นศัพท์ที่บัญญัติขึ้นโดยมีรากศัพท์จากภาษา ต่างประเทศ ภาษาอังกฤษใช้คำว่า democracy ซึ่งมีรากศัพท์จากภาษากรีก คือ demos หมายถึง ประชาชน kratia หมายถึง การปกครอง เมื่อมารวมกัน และรวมกันเป็นภาษาอังกฤษ คือ democracy

ประชาธิปไตย หมายถึง การปกครองที่ประชาชนส่วนใหญ่ รากศัพท์มาจากคำว่า ประชา + อธิปไตย คือ ประชาชน + อำนาจสูงสุด คือ ประชาชนมีอำนาจสูงสุด รวมทั้งหมายถึง การที่ประชาชนมีสิทธิ เสรีภาพในด้านต่างๆ เช่น มีสิทธิเสรีภาพที่จะแสดงความคิดเห็นในการชุมนุม สิทธิเสรีภาพในทรัพย์สิน สิทธิเสรีภาพในการประกอบอาชีพ สิทธิเสรีภาพในการนับถือศาสนา ฯลฯ กล่าวอีกนัยหนึ่ง ภายในขอบเขตกฎหมาย ประชาชนที่อยู่ภายใต้ระบบประชาธิปไตย จะมีสิทธิ เสรีภาพในด้านต่าง ๆ นอกจากนี้ประชาธิปไตยยังเกี่ยวข้องโดยตรงกับสิทธิ เสรีภาพ ซึ่งหมายถึง หน้าที่ ความรับผิดชอบ ระเบียบและวินัย ประชาธิปไตย ไม่ได้หมายถึง สิทธิ เสรีภาพ ที่ไร้ขอบเขต แต่ต้องอยู่ภายใต้กฎหมาย และต้องควบคู่กับหน้าที่ความรับผิดชอบ ระเบียบและวินัย หน้าที่ของ ประชาชน ภายใต้ระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย คือ หน้าที่ในการเป็นพลเมืองที่ดี

นายปรีดี พนมยงค์ ให้นิยามว่าคำว่า “ประชาธิปไตย” ประกอบ ด้วยคำว่า “ประชา” หมายถึงหมู่คนคือปวงชน กับคำว่า “อธิปไตย” หมายถึงความเป็นใหญ่ คำว่า “ประชาธิปไตย” จึง หมายถึง “ความเป็นใหญ่ ของปวงชน”

ราชบัณฑิตยสถาน ให้ความหมายของคำว่า “ประชาธิปไตย” ไว้ในหนังสือพจนานุกรมของ ทางราชการว่า “แบบการปกครองที่ถือมติปวงชน เป็นใหญ่” แบบการปกครองจึงไม่ใช่ประชาธิปไตย ถ้าสามัญชนมีสิทธิมนุษยชน อย่างเดียว โดยไม่มีหน้าที่ มนุษยชนแบบการปกครองนั้นๆ ก็เกิน ขอบเขตของประชาธิปไตย

Etzioni-Halevy ให้ความหมายของประชาธิปไตยว่า เป็นระบบการปกครองที่มีอำนาจใน การปกครองของรัฐบาลมาจากการยินยอมของประชาชนส่วนใหญ่ การยินยอมนี้แสดงออกโดยการ ดำเนินการให้ประชาชนได้รับและใช้อำนาจโดยสม่ำเสมอ เสรี มีการเลือกตั้ง ทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมใน การเลือกตั้ง ซึ่งหลักการพื้นฐานของประชาธิปไตยคือเสรีภาพของประชาชนที่รวมเสรีภาพในการพูด และมีส่วนร่วมในการแข่งขันทางการเมือง ทั้งนี้คำว่าประชาธิปไตยค่อนข้างเป็นพลวัต เนื่องจาก มีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา การเปลี่ยนแปลงของสังคม และยังมีกรอบที่ตายตัวถึงความหมายที่ แท้จริงกันอยู่กว้างขวาง แต่มิติที่สำคัญของประชาธิปไตยคือ การแข่งขัน การมีส่วนร่วม และเสรีภาพ ในทางการเมือง ทั้งนี้พึงเข้าใจว่าการที่ประชาชนจะมีความเป็นใหญ่ในการแสดงความคิดเห็นได้นั้น จำเป็นที่ประชาชนนั้นต้องมี “สิทธิและหน้าที่ของมนุษยชน” อันเป็นสิทธิและหน้าที่ตามธรรมชาติของ

ทุกคนที่เกิดมาเป็น มนุษย์ คือ สิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคซึ่งมนุษย์จะต้องใช้พร้อมกันกับหน้าที่ มิให้เกิดความเสียหายแก่เพื่อนมนุษย์อื่นและหมู่คนอื่นหรือประชาชนเป็นส่วนรวม ถ้าชนส่วนมากซึ่งเป็น “สามัญชน” ถูกตัดสิทธิ มนุษยชนโดยให้มีหน้าที่แต่อย่างเดียว สามัญชนก็จะมีลักษณะเป็นทาสหรือข้าไพร่ของชนส่วนน้อยซึ่งมีสิทธิใหญ่ยิ่งหรือเราเรียกว่า “อภิสิทธิ์ชน” ⁵

4. ลักษณะความเป็นประชาธิปไตยในยุคโลกาภิวัตน์(Globalization of Democracy)

โดยสาระสำคัญ ความจริงโดยแท้ก็คือ พลังที่ขับเคลื่อนใหญ่โตที่สุดของกระแสโลกาภิวัตน์ คือ ระบบทุนนิยม ตามแนวคิดของ อัดัม สมิธ (Adam Smith) เห็นว่า ในสังคมเศรษฐกิจที่ผู้ผลิตและผู้บริโภคมีอิสระต่อกัน และต่างมีเสรีภาพในการผลิตและการบริโภค ทุกอย่างเป็นไปตามกลไกทฤษฎีราคาหรือกลไกการตลาด ⁶ โดยพัฒนาการทางสังคมซึ่งได้ก้าวเข้าสู่ความเป็นทุนนิยมเริ่มต้นในประเทศภาคพื้นยุโรปที่ได้มีผู้คิดค้นเครื่องจักรไอน้ำได้สำเร็จ จึงได้มีนายทุนเจ้าของโรงงานสมัยใหม่ที่ใช้เครื่องจักรกลสมัยใหม่ผลิตสิ่งของและพาหนะการขนส่ง ฯลฯ แทนแรงงานและสัตว์พาหนะ นายทุนเจ้าของโรงงานจำเป็นต้องใช้ลูกจ้างที่มีความรู้ความสามารถในการใช้เครื่องจักรกลสมัยใหม่ ในการนั้นจำเป็นต้องใช้คนงานที่มีเสรีภาพจึงจะมีกำลังใจใช้เครื่องมือสมัยใหม่ให้ได้ผลในรัฐธรรมนูญก็ได้เขียนรับรองให้สามัญชนมีสิทธิมนุษยชนเสมอภาคกับผู้เป็นนายทุน แม้ในทางปฏิบัตินายทุนจะได้เปรียบเพราะอาศัยทุนใช้จ่ายเพื่อประโยชน์ของตนได้มากกว่าก็ตาม ⁷ จึงอาจตั้งเป็นข้อสังเกตได้ว่าแม้ว่าในทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยซึ่งมีรัฐธรรมนูญของประเทศรับรองคุ้มครองหลักความเสมอภาคไว้ แต่ในความเป็นจริงทางเศรษฐกิจลัทธิทุนนิยมเป็นไปได้ยากที่จะเกิดความเท่าเทียมกันอย่างแท้จริง ซึ่งในเวลานี้โลกทั้งโลกต่างถูกขับเคลื่อนโดยกระแสทุนนิยมอันเชี่ยวกราดจึงยากที่ความเป็นประชาธิปไตยทางเศรษฐกิจจะปรากฏเป็นจริงขึ้นได้ อย่างไรก็ตาม นักวิชาการทั้งหลาย ผู้รักในประชาธิปไตยทั้งหลายก็มีได้ย่อท้อที่จะเรียกร้องและเปลี่ยนแปลงสังคมไปในทางที่เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์แบบในอนาคต

“กระบวนการโลกาภิวัตน์ในทางเศรษฐกิจยังไม่ได้เกี่ยวข้องกับเฉพาะการล้นไหลของเงิน การลงทุน เทคโนโลยีและแรงงานเท่านั้น หากแต่ยังรวมถึงการขยายตัวของสถาบันข้ามชาติที่คอย

⁵ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2557, การพัฒนาการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย, สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, กรุงเทพฯ หน้า 9 – 10.

⁶ ฉัตรทิพย์ นาถสุภา, 2549, ลัทธิเศรษฐกิจการเมือง, พิมพ์ครั้งที่ 6, สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ หน้า 38 – 39.

⁷ ปรีดี พนมยงค์, ประชาธิปไตยเบื้องต้นสำหรับสามัญชน, [Online], Available: www.pub-law.net [12 พฤษภาคม 2559].

กำหนดกฎเกณฑ์ต่างๆด้วย สถาบันเหล่านั้นมีหลายแห่งที่เริ่มต้นด้วยการเป็นองค์กรร่วมมือระหว่างรัฐบาลหรือเป็นองค์กรที่รัฐบาลต่างๆรับรอง แต่พอเวลาผ่านไปก็ยังมีอำนาจอิสระในการกำกับควบคุมการออกกฎเกณฑ์และแบบปฏิบัติเชิงธุรกิจให้กับบรรดารัฐบาลแห่งชาติต่างๆด้วย”⁸

สำหรับประเทศไทยนั้นแนวความคิดว่าด้วยความเป็นประชาธิปไตยนั้น ได้เริ่มต้นตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อปีพุทธศักราช 2475 เมื่อคณะราษฎรได้ทำการยึดอำนาจรัฐเป็นผลสำเร็จ เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2475 และได้ทำการร่างกฎหมายธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามที่เปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองประเทศจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ (Absolute Monarchy) มาเป็นระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือ ระบอบราชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญ (Constitutional Monarchy) ซึ่งพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 7 ได้ทรงลงพระปรมาภิไธย พระราชทานเป็นกฎหมายฉบับสุดท้ายของระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มีผลในการเปลี่ยนแปลงการปกครองของประเทศไทยในวันที่ 27 มิถุนายน 2475 ต่อมาเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2475 ก็ได้พระราชทานรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พ.ศ. 2475 ซึ่งเป็นการปรับปรุงกฎหมายรัฐธรรมนูญฉบับแรกให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพื่อจะได้ใช้ปกครองบ้านเมืองเป็นการถาวรต่อไป⁹

จากกระแสโลกาภิวัตน์ที่กล่าวมาแล้ว เป็นสิ่งที่ทำให้สังคมไทยสามารถรับรู้ และเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของประเทศอื่นๆ เพิ่มมากขึ้น การที่ประชาชนมีสิทธิ เสรีภาพเข้าถึงข้อมูลข่าวสารต่างๆ นั้นทำให้ประชาชนสามารถศึกษา และเข้าใจระบบการเมือง การปกครองของประเทศอื่นๆ ได้อย่างง่ายดาย เกิดการเรียนรู้ และมีพัฒนาการมาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เหมาะสมกับสังคมไทย คงต้องยอมรับว่ารูปแบบการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เป็นรูปแบบที่ประชาคมโลกต่างมีความเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นการปกครองที่มีประสิทธิภาพอย่างยิ่ง เพราะเป็นรูปแบบที่ชาติต่างๆ ใช้ในการปกครองมากที่สุดในปัจจุบัน สังคมไทยจึงได้รับประโยชน์จากกระแสโลกาภิวัตน์นี้ กล่าวคือ ทำให้เกิดการเรียนรู้และพลวัตมาในเรื่องของระบอบประชาธิปไตยมาอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน

โดยหลักการต้นแบบของประชาธิปไตย แนวคิดประชาธิปไตยได้บรรจุอุดมคติทางการเมืองที่สำคัญของมนุษย์ไว้ 5 ประการด้วยกัน คือ

1) มีรัฐบาลที่มาจากความยินยอมของประชาชน (Government by consent) หรือถ้ากล่าวอีกแบบหนึ่ง คือ ประชาชนเป็นผู้ถืออำนาจอธิปไตย กล่าวคือ อำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน ดังนั้น ย่อมจะสามารถแต่งตั้งและถอดถอนรัฐบาลได้โดยผ่านกระบวนการที่ตกลงกัน ซึ่งในยุคปัจจุบัน

⁸ Robert J.Holton, 1998 อังโน เสกสรรค์ ประเสริฐกุล, การเมืองภาคประชาชนในระบอบประชาธิปไตยไทย, วิชาฯ, กรุงเทพฯ, หน้า 38.

⁹ วิชิตวงศ์ ณ ป้อมเพชร์, 2552, ประชาธิปไตยทางเศรษฐกิจ รากฐานของถนนสู่ประชาธิปไตยอันสมบูรณ์, วิชาฯ, กรุงเทพฯ, หน้า 18.

มักแสดงความยินยอมผ่านระบบการเลือกตั้งตัวแทนของประชาชนเข้าไปเป็นผู้ตัดสินใจแทนประชาชนส่วนรวม

- 2) มีระบอบการปกครองที่รับฟังเสียงข้างมาก (Majority's Rule & Minority's Right)
- 3) มีการปกครองโดยกฎหมายที่สามารถให้ความยุติธรรมได้อย่างเสมอหน้าโดยไม่ผันแปรไปตามผลประโยชน์และเจตนาารมณ์ส่วนตัวของผู้ใด (Rule of Laws)
- 4) มีหลักประกันสิทธิมนุษยชนของประชาชน (Human Rights)
- 5) มีการเปลี่ยนอำนาจจากรัฐบาลหนึ่งไปสู่อีกรัฐบาลหนึ่งโดยสันติ (Peaceful succession or transition of Power)

หลักการทั้ง 5 ประการนี้เป็นหลักการที่ทฤษฎีประชาธิปไตยยึดถือ แต่ก็ไม่เคยมีกฎเกณฑ์อันใดบอกไว้ว่า หลักการดังกล่าวจะปรากฏเป็นจริงโดยผ่านระบบพรรคการเมือง การเลือกตั้งและสภาผู้แทนราษฎรเพียงอย่างเดียว เพราะฉะนั้นมันคงไม่ใช่เรื่องเบี่ยงเบนไปจากจุดหมายที่จะทบทวนการนำหลักการเหล่านี้มาใช้ในประเทศไทย เพื่อจะค้นหาโครงสร้าง กระบวนการ สถาบันและความสัมพันธ์ทางการเมืองใหม่ๆ ที่อาจช่วยให้ความเป็นประชาธิปไตยปรากฏจริงมากกว่าเดิม¹⁰ เพราะเป้าหมายที่แท้จริงของระบอบการปกครอง อยู่ที่ สันติสุข มิใช่อยู่ที่ “ประชาธิปไตย” สำหรับการเลือกใช้เงื่อนไขและแนวทางประชาธิปไตยนั้น ก็เพราะเห็นว่า ประชาธิปไตยจะนำไปสู่สันติสุข โดยเฉพาะประชาธิปไตยที่กำหนดไว้ในกฎหมายสูงสุด ซึ่งก็คือ รัฐธรรมนูญ

5. ประชาธิปไตยกับอำนาจอธิปไตยในประเทศไทย

หลักการสำคัญของประชาธิปไตยในยุคโลกาภิวัตน์ของประเทศไทยประการหนึ่งที่จะกล่าวถึงในรายงานฉบับนี้ คือ หลักอำนาจอธิปไตยอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศซึ่งเป็นของประชาชนทุกคนโดยพระมหากษัตริย์ทรงเป็นผู้ใช้อำนาจนั้น ซึ่งรายละเอียดมีการกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 มาตรา 3 ความว่า อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุขทรงใช้อำนาจนั้นทางสภานิติบัญญัติแห่งชาติ คณะรัฐมนตรี และศาล ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้¹¹

ซึ่งในปัจจุบันหรือในยุคโลกาภิวัตน์ ประเทศไทยจะใช้ลักษณะของการเลือกตั้งผู้นำประเทศหรือการเลือกรัฐบาลเข้ามาบริหารประเทศโดยเสียงของประชาชนส่วนใหญ่ประชาชนซึ่งถือว่าเป็นหลักการสำคัญที่สุดของประชาธิปไตย ดังจะเห็นได้จากรัฐธรรมนูญฉบับต่างๆที่ผ่านมา ตลอดจนร่าง

¹⁰ เสกสรรค์ ประเสริฐกุล, 2552, การเมืองภาคประชาชนในระบอบประชาธิปไตยไทย, วิชาษา, กรุงเทพฯ, หน้า 32-33.

¹¹ ราชกิจจานุเบกษา, 2557, รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 [Online],

รัฐธรรมนูญฉบับล่าสุด(ฉบับลงประชามติ) ที่คณะกรรมการการยกร่างรัฐธรรมนูญ นำโดย นายมีชัย ฤชุพันธ์ ได้ร่างไว้ ตัวอย่างเช่น

มาตรา 3 อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุขทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

รัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล องค์การอิสระ และหน่วยงานของรัฐ ต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และหลักนิติธรรม เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติและความผาสุกของประชาชนโดยรวม¹²

หมายเหตุ

1) วรรคหนึ่งของร่างรัฐธรรมนูญนี้ ยังคงเหมือนกับ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 และ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. 2557

2) วรรคสองของร่างรัฐธรรมนูญนี้ ไม่มีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. 2557 แต่ก็ยังคงเหมือนกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ซึ่งพอจะตีความเจตนารมณ์ได้ว่ายังคงไว้ซึ่งสาระสำคัญในเรื่องอำนาจอธิปไตยของปวงชนชาวไทย และการใช้อำนาจที่ชอบธรรมของรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล องค์การอิสระ และหน่วยงานของรัฐ โดยมีคำที่น่าสนใจคือคำว่า “หลักนิติธรรม”

“หลักนิติธรรม”(The rule of law) มาจากกฎหมายของกลุ่มประเทศ Common Law เป็นหลักที่จำกัดการใช้อำนาจของผู้ปกครองไม่ให้เกินขอบเขตโดยการปกครองภายใต้กฎหมายนั่นเอง¹³

3) คำว่า “หน่วยงานของรัฐ” จะใช้เป็นคำรวมแทนความหมายของคำว่า “หน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานอื่นของรัฐ” เพื่อให้เนื้อหาของรัฐธรรมนูญมีความกระชับ¹⁴

มาตรา 50 บุคคลมีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(7) ไปใช้สิทธิเลือกตั้งหรือลงประชามติอย่างอิสระโดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมของประเทศเป็นสำคัญ¹⁵

หมายเหตุ

¹² คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ, ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย [Online], Available: http://cdc.parliament.go.th/draftconstitution2/ewt_dl_link.php?nid=304&filename=index [16 พฤษภาคม 2559].

¹³ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, สำนักกรรมการ3, 2550, เจตนารมณ์รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 กรุงเทพฯ, หน้า 2.

¹⁴ สำนักกรรมการ1 คณะกรรมการการยกร่างรัฐธรรมนูญ, ตารางสรุปเจตนารมณ์รายมาตราของร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย [Online], Available: http://www.parliament.go.th/ewtcommittee/ewt/draftconstitution/ewt_dl_link.php?nid=496 [16 พฤษภาคม 2559].

¹⁵ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ, 2559, ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย [Online], Available: http://cdc.parliament.go.th/draftconstitution2/ewt_dl_link.php?nid=429&filename=index [16 พฤษภาคม 2559].

เป็นการกำหนดให้ประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งมีหน้าที่ต้องไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เพื่อให้ประชาชนชาวไทยมีส่วนร่วมในการเลือกตัวแทนของตนเข้าสู่ระบบการปกครอง ดังนั้นรัฐมีหน้าที่โดยตรงในการอำนวยความสะดวกและจัดให้สามารถใช้สิทธิเลือกตั้งได้โดยง่าย¹⁶

ข้อสังเกตที่น่าสนใจ

ประการแรก เดิมการเลือกตั้งนั้นเป็นสิทธิ ต่อมารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ได้เปลี่ยนให้เป็นหน้าที่

ประการที่สอง หลักการดังกล่าวยังคงยึดตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ซึ่งนักกฎหมายส่วนใหญ่ถือว่าเป็นรัฐธรรมนูญที่ดีที่สุด

ประการที่สาม ร่างรัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้ที่มาตรา 50 (7) แต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 บัญญัติไว้ที่มาตรา 72 วรรคหนึ่ง

มาตรา 95 บุคคลผู้มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ เป็นผู้มสิทธิเลือกตั้ง

(1) มีสัญชาติไทย แต่บุคคลผู้มีสัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติ ต้องได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี

(2) มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีในวันเลือกตั้ง

(3) มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง ผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งอยู่นอกเขตเลือกตั้งที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน หรือมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งเป็นเวลาน้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง หรือมีถิ่นที่อยู่นอกราชอาณาจักร จะขอลงทะเบียนเพื่อออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้ง นอกเขตเลือกตั้ง ณ สถานที่ และตามวันเวลา วิธีการ และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก็ได้

ผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งโดยมิได้แจ้งเหตุอันสมควร ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอาจถูกจำกัดสิทธิบางประการตามกฎหมายบัญญัติ¹⁷

หมายเหตุ

- 1) หลักการดังกล่าวยังคงยึดตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550
- 2) ร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้กำหนดไว้ในมาตรา 95 ส่วนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550บัญญัติไว้ในมาตรา 99

¹⁶ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, สำนักกรรมการ3, 2550, เจตนารมณ์รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550, กรุงเทพฯ, หน้า 65.

¹⁷ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ, อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 15, หน้า 30.

3) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 99 (2) บัญญัติว่า มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ในวันที่ 1 มกราคมของปีที่มีการเลือกตั้ง แต่ร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ มาตรา 95 (2) กำหนดว่า มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีในวันเลือกตั้ง ในความเห็นของผู้ทำรายงาน เห็นว่าน่าจะแปลความไปในทิศทางเดียวกันนั่นเอง

4) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 กำหนดให้บุคคลที่จะทำการเลือกตั้งต้องมีอายุ 20 ปีบริบูรณ์ ซึ่งแตกต่างจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 และร่างรัฐธรรมนูญนี้ที่กำหนดว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งต้องมีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ ซึ่งเป็นการกำหนดให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในระบบการปกครองมากขึ้น

ข้อสังเกตที่น่าสนใจ

เมื่อพิจารณาจากร่างรัฐธรรมนูญ มาตรา 95 ทุกวรรคประกอบกัน จะเห็นได้ว่า มีการกำหนดให้ประชาชนที่มีสิทธิ ออกมาใช้สิทธิในการเลือกตั้งผู้แทนของตนเข้าสู่ระบบการปกครอง โดยผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่จำเป็นต้องมีสัญชาติไทยโดยกำเนิด เพียงแต่มีสถานะเป็นพลเมืองของประเทศไทยก็เพียงพอแล้ว และต้องประกอบกับเป็นผู้ที่มีวุฒิภาวะพอสมควร กล่าวคือ มีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปีในวันเลือกตั้งนั่นเอง

มาตรา 114 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาย่อมเป็น ผู้แทนปวงชนชาวไทย ไม่อยู่ในความผูกมัดแห่งอาณัติมอบหมาย หรือความครอบงำใด ๆ และต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของปวงชนชาวไทย โดยปราศจากการขัดกันแห่งผลประโยชน์ ¹⁸

มาตรา 159 ให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี จากบุคคลซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 160 และเป็นผู้มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองแจ้งไว้ ตามมาตรา 88 เฉพาะจากบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองที่มีสมาชิกได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่น้อยกว่าร้อยละห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร

การเสนอชื่อตามวรรคหนึ่งต้องมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร

มติของสภาผู้แทนราษฎรที่เห็นชอบการแต่งตั้งบุคคลใดให้เป็นนายกรัฐมนตรี ต้องกระทำโดยการลงคะแนนโดยเปิดเผย และมีคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร ¹⁹

ข้อสังเกตที่น่าสนใจ

¹⁸ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ, อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 15, หน้า 37

¹⁹ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ, อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 15, หน้า 54

เมื่อพิจารณาจากร่างรัฐธรรมนูญมาตรา 95 มาตรา 114 และมาตรา 159 รวมกัน จะเห็นได้ว่าประชาชนคนจะเป็นผู้เลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพื่อเข้ามาเป็นตัวแทนประชาชนในการออกกฎหมาย และบริหารราชการแผ่นดิน เมื่อได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาแล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเหล่านั้นซึ่งโดยหลักต้องสังกัดพรรคการเมืองต่างๆ ในกรณีนี้เราเรียกพรรคการเมืองที่มาว่า พรรคร่วมรัฐบาล ก็จะมาเข้าร่วมกันเพื่อให้ได้คะแนนเสียงมากที่สุดในสภาเพื่อดำเนินการเสนอชื่อบุคคลที่เหมาะสมให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เมื่อได้บุคคลที่เป็นนายกรัฐมนตรีแล้ว นายกรัฐมนตรีก็จะคัดเลือกคณะบุคคลอื่นอีกไม่ว่าจะเป็นกลุ่มนักการเมืองหรือบุคคลภายนอกก็ตามไม่เกิน 35 คนเพื่อมาดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีในกระทรวงต่างๆ (การจัดตั้งรัฐบาล) เพื่อบริหารราชการแผ่นดินต่อไป แต่หากพรรคการเมืองใดมีจำนวนสมาชิกในสภาที่ได้รับเลือกจากประชาชนเป็นจำนวนมาก (มักเรียกว่า “เสียงขาด”) พรรคการเมืองนั้นก็จะอาจจะไม่ร่วมกับพรรคการเมืองอื่นและดำเนินการจัดตั้งรัฐบาลไปเลยก็ย่อมได้

6. ประชาธิปไตยกับหลักหนึ่งคนหนึ่งเสียง (One Man One Vote)

หลักหนึ่งคนหนึ่งเสียงเป็นหลักที่ใช้สำหรับการเลือกตั้งในระบอบประชาธิปไตยโดยตัวแทนเป็นหลักที่มาจากฐานคติที่ว่า " มนุษย์ทุกคนที่เกิดมามีสิทธิพื้นฐานความเป็นมนุษย์เท่าเทียมกัน โดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างทางฐานะทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง " ดังนั้นประชาชนไม่ว่าจะรวยหรือจน ไม่ว่าจะมีความรู้มากหรือน้อย ไม่ว่าจะมียศตำแหน่งสูงหรือต่ำ ไม่ว่าจะมียศชาติตระกูลสูงหรือต่ำ ไม่ว่าจะผู้ดีหรือไพร่ ทุกคนถือว่ามีสิทธิทางการเมืองเท่ากัน โดยเฉพาะการออกเสียงเลือกตั้งที่กำหนดให้ประชาชนทุกคนมีหนึ่งเสียงเท่ากัน

ในอดีตเมื่อเริ่มแรกการเลือกตั้งในระบอบประชาธิปไตยนั้น มิได้กำหนดให้ประชาชนทุกคนมีสิทธิทางการเมืองเท่ากัน อาทิ กำหนดให้เฉพาะผู้ชายเท่านั้นที่มีสิทธิทางการเมือง ส่วนผู้หญิงและทาสไม่มีสิทธิทางการเมือง แม้กระทั่งผู้ชายที่จะมีสิทธิทางการเมืองก็ต้องเป็นผู้ชายที่เสียภาษีเท่านั้น ต่อมาเมื่อแนวคิดเรื่องประชาธิปไตยก้าวหน้ามากขึ้น โดยเฉพาะแนวคิดเรื่องหลักความเท่าเทียมและความเสมอภาคของมนุษย์ ที่กำหนดไว้ชัดเจนว่ามนุษย์เกิดมามีความเท่าเทียมกันโดยไม่จำกัดเรื่องเพศ เชื้อชาติ ศาสนา สีผิว หรือฐานะทางเศรษฐกิจ และสังคม แต่ในความเป็นจริงการปฏิบัติตามหลักคิดนี้ก็ยังคงแตกต่างกันไปในแต่ละสังคม เพราะสภาพและเงื่อนไขของแต่ละสังคมยังมีความแตกต่างกัน

สำหรับการเลือกตั้งในประเทศต่างๆ บางประเทศถึงแม้จะใช้หลัก "หนึ่งคน หนึ่งเสียง" ก็ตาม แต่วิธีการใช้ก็ยังแตกต่างกันไปตามบริบทของแต่ละประเทศ โดยคำนึงถึงหัวใจของการเลือกตัวแทนของประชาชนที่นอกจากจะต้อง สุจริต เทียบธรรม และโปร่งใสแล้ว ยังจะต้องให้มั่นใจด้วยว่าจะป็นวิธีการที่จะทำให้ได้คนดีมาเป็นผู้ปกครองประเทศ เพราะมีแต่ผู้ปกครองที่ดีเท่านั้นที่จะใช้อำนาจเพื่อ

ประโยชน์ของประชาชน ถ้ามีการเลือกตั้งแต่ไม่สุจริต ไม่เที่ยงธรรม และไม่โปร่งใส ทำให้ได้คนฉ้อฉล มาเป็นผู้ปกครอง ระบอบประชาธิปไตยก็จะเป็นประโยชน์กับประชาชน

ประเทศสหรัฐอเมริกาถึงแม้จะเป็นมหาอำนาจอันดับหนึ่งของโลกและใช้หลักหนึ่งคนหนึ่งเสียงในการเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แต่ในการเลือกตั้งประธานาธิบดีใช้คะแนนเสียงจากคณะผู้เลือกตั้ง (Electoral Colleges) เป็นเกณฑ์ในการตัดสิน มิได้ใช้คะแนนจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนตามหลักหนึ่งคนหนึ่งเสียงในการตัดสิน ในประเทศฝรั่งเศสถึงแม้จะใช้คะแนนจากหลักหนึ่งคนหนึ่งเสียงในการเลือกตั้งประธานาธิบดี แต่ถ้ารอบแรกไม่มีใครได้คะแนนเกินครึ่งหนึ่งของผู้มาใช้สิทธิ์เลือกตั้งก็ต้องเลือกตั้งรอบสองภายในสองสัปดาห์ โดยนำผู้ที่ได้คะแนนอันดับหนึ่งและสองมาเลือกตั้งใหม่ ส่วนในประเทศแอฟริกาใต้ถึงแม้จะใช้หลักหนึ่งคนหนึ่งเสียงในการเลือกตั้งแต่กำหนดให้เลือกตั้งเฉพาะ ส.ส.บัญชีรายชื่อเท่านั้นไม่มี ส.ส.เขต

แสดงให้เห็นว่าถึงแม้จะใช้หลักหนึ่งคนหนึ่งเสียงเหมือนกัน แต่วิธีการใช้อาจแตกต่างกันไปตามวัตถุประสงค์หรือบริบทของแต่ละประเทศ เป้าหมายสำคัญคือการเลือกตั้งให้ได้คนดีเป็นผู้ปกครอง

สำหรับประเทศไทยมีการเลือกตั้งมา 24 ครั้ง ใช้หลักหนึ่งคนหนึ่งเสียงในการเลือกตั้ง 7 ครั้ง เท่านั้น ที่เหลือเป็นระบบผสม ถ้าเขตใหญ่ประชาชนหนึ่งคนเลือกผู้แทนได้ 3 คน หรือ 2 คน ถ้าเขตเล็กเลือกได้ 1 คน รัฐธรรมนูญปี 2550 กำหนดให้เลือกแบบผสมต่อมาได้มีการแก้ไขเป็นแบบเลือกแบบเขตเดียวคนเดียว หลักการนี้แม้จะเป็นหลักสากล แต่ภายใต้บริบทของสังคมไทยที่มีปัญหาการซื้อสิทธิ์ขายเสียงมาก ทำให้การซื้อสิทธิ์ขายเสียงยิ่งรุนแรงขึ้น ดังนั้นการใช้หลักหนึ่งคนหนึ่งเสียงในบริบทของสังคมไทยต้องคำนึงถึงวิธีการที่เหมาะสมด้วย²⁰

อย่างไรก็ตามไม่ว่าประเทศไทยจะให้ประชาชนลงคะแนนเสียงโดยยึดหลัก One man one vote เหมือนดังเช่นประเทศอื่นหรือไม่ แต่การได้มาซึ่งผู้แทนของปวงชนชาวไทยก็ยังคงใช้หลัก “เสียงข้างมาก” เป็นที่ตั้ง ซึ่งนับว่าเป็นหัวใจสำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขอยู่นั่นเอง ผู้แทนที่ประชาชนเลือกเข้ามา เรานับได้ว่าเป็นการได้รับ “ฉันทานุมัติ” กล่าวคือ การได้รับความไว้วางใจให้เข้ามาบริหารราชการแผ่นดินโดยความเห็นชอบหรือการได้รับมอบหมายด้วยความเต็มใจ²¹จากประชาชนส่วนใหญ่

²⁰ สมบัติ ชำรงธัญวงศ์, 2557, *หลักหนึ่งคนหนึ่งเสียง* [Online], Available:

<https://www.facebook.com/Prof.SombatThamrongthanyawong/posts/757215247652802> [18 พฤษภาคม 2559].

²¹ ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554*, กรุงเทพฯ, หน้า 347.

บทสรุป

สังคมโดยรวมมีความเชื่อมั่นว่า อาวุธสำคัญที่จะทำให้ประเทศเราอยู่รอดปลอดภัย ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ที่เชี่ยวกราด คือกระบวนการประชาธิปไตย ความสัมพันธ์และความเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดของประชาธิปไตยกับการพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภายใต้ระบบทุนนิยมเสรีที่ใช้ระบบประชาธิปไตยเป็นหลักในการขับเคลื่อนให้ประชาชนมีบทบาทสำคัญในการร่วมพัฒนาประเทศ ดังนั้น การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) ในอนาคตจึงมิใช่เป็นเรื่องของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง แต่เป็นเรื่องของการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกระดับตั้งแต่ระดับรากหญ้าถึงกลุ่มชนทุกชนชั้นของประเทศ

สังคมไทยจึงต้องเป็นสังคมแห่งประชาธิปไตยที่เน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในสังคมในการพัฒนาประเทศ เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนเพราะประชาชนจะได้รับหลักประกันเรื่องสิทธิเสรีภาพ ทำให้ผู้ประกอบการเกิดแรงจูงใจทางการเมืองที่ต้องรับฟังปัญหาความต้องการขั้นพื้นฐานของประชาชน ทำให้เกิดเวทีในการร่วมแสดงความคิดเห็น โดยไม่จำเพาะเจาะจงเฉพาะในสภาผู้แทนราษฎรเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่เปิดกว้างในทุกเวทีเพื่อให้เกิดการโต้แย้ง ถกเถียง แลกเปลี่ยนข้อมูลกันอย่างกว้างขวางอันจะนำไปสู่การก่อให้เกิดระบบการให้คุณค่า (values) ต่างๆในสังคมมากขึ้น รวมถึงก่อให้เกิดการจัดลำดับความสำคัญเร่งด่วนในการพัฒนาประเทศร่วมกัน ทั้งนี้เพื่อให้ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่เหมาะสมทัดเทียมกับนานาประเทศที่มีเสถียรภาพในการปกครองระบอบประชาธิปไตย ตรงกับประโยคที่ว่า “การปกครองโดยประชาชน เพื่อประชาชน แห่งยุคโลกาภิวัตน์” อย่างแท้จริง

บรรณานุกรม

- มานิตา หนูสวัสดิ์, โลกาวัดน์ทางสังคมและวัฒนธรรม [Online], Available:
http://www.social.flas.kps.ku.ac.th/file_upload/03751112_11.pptx [3 พฤษภาคม 2559].
- วิภาวี เอี่ยมวรมธ, **Globalization** [Online], Available:
<http://arts.kmutt.ac.th/ssc230/doc/Globalization1.doc> [10 พฤษภาคม 2559].
- บ้านจอมยุทธ์, **วิวัฒนาการและโลกทัศน์ของแนวคิดยุคใหม่** [Online], Available:
http://www.baanjomjut.com/library_2/extension-3/worldview_of_the_modern_age/05.html [10 พฤษภาคม 2559].
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2557, **การพัฒนาการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตย**, สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, กรุงเทพฯ, หน้า 9 – 10.
- ฉัตรทิพย์ นาถสุภา, 2549, **ลัทธิเศรษฐกิจการเมือง**, พิมพ์ครั้งที่ 6, สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ, หน้า 38 – 39.
- ปรีดี พนมยงค์, **ประชาธิปไตยเบื้องต้นสำหรับสามัญชน**, [Online], Available:
www.pub-law.net [12 พฤษภาคม 2559].
- Robert J.Holton, 1998 อ่างใน เสกสรรค์ ประเสริฐกุล, **การเมืองภาคประชาชนในระบบประชาธิปไตยไทย**, วิภาษา, กรุงเทพฯ, หน้า 38.
- วิชิตวงศ์ ณ ป้อมเพชร์, 2552, **ประชาธิปไตยทางเศรษฐกิจ รากฐานของถนนสู่ประชาธิปไตยอันสมบูรณ์**, วศิระ, กรุงเทพฯ, หน้า 18.
- เสกสรรค์ ประเสริฐกุล, 2552, **การเมืองภาคประชาชนในระบบประชาธิปไตยไทย**, วิภาษา, กรุงเทพฯ, หน้า 32–33.

ราชกิจจานุเบกษา, 2557, รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย(ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 [Online], Available: <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2557/A/055/1.PDF> [12 พฤษภาคม 59].

คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ, ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย [Online], Available: http://cdc.parliament.go.th/draftconstitution2/ewt_dl_link.php?nid=304&filename=index [16 พฤษภาคม 2559].

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร สำนักกรรมการ3, 2550, เจตนารมณ์รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 กรุงเทพฯ, หน้า 2.

สำนักกรรมการ1 คณะกรรมาธิการยกร่างรัฐธรรมนูญ, ตารางสรุปเจตนารมณ์รายมาตราของร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย [Online], Available: http://www.parliament.go.th/ewtcommittee/ewt/draftconstitution/ewt_dl_link.php?nid=496 [16 พฤษภาคม 2559].

คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ, 2559, ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย [Online], Available: http://cdc.parliament.go.th/draftconstitution2/ewt_dl_link.php?nid=429&filename=index [16 พฤษภาคม 2559].

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร สำนักกรรมการ3, 2550, เจตนารมณ์รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550, กรุงเทพฯ, หน้า 65.

คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ, อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 15, หน้า 30.

คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ, อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 15, หน้า 37.

คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ, อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 15, หน้า 54.

สมบัติ อารงธัญวงศ์, 2557, **หลักหนึ่งคนหนึ่งเสียง** [Online], Available:

<https://www.facebook.com/Prof.SombatThamrongthanyawong/posts/757215247652802> [18 พฤษภาคม 2559].

ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554**, กรุงเทพฯ, หน้า 347.